

2012 წლის საპრეზიდენტო საპარლამენტო არჩევნების პოლიტიკური ანალიზი

თამარ კუპრეიშვილი

XX

2012 წლის გაზაფხულზე საფრანგეთში ჩატარებული საპრეზიდენტო არჩევნები მოექცა როგორც ევროპის, ისე მსოფლიოს ყურადღების ქვეშ. არჩევნებს წინ უძღვოდა საინტერესო, წინასაარჩევნო კამპანია და მსოფლიოში გახმაურებული სკანდალური ფაქტები.

არჩევნების შედეგებზე მნიშვნელოვნად იმოქმედა მოქმედი პრეზიდენტის, ნიკოლა სარკოზის როგორც შიდა პოლიტიკურმა კურსმა, ასევე საგარეო ვექტორმა, რასაც მწვავედ აკრიტიკებდნენ საფრანგეთში.

“ამომრჩეველს სულ უფრო და უფრო მეტად აღიზიანებდა მისი პოპულიზმი და ევროკავშირის რეფორმის ფარგლებში განხორციელებული პროექტები, გარდა ამისა დანახარჯები ლიბიის ომში, რომელსაც საფრანგეთი უჭერდა მხარს ფინანსურად, გაძულებით იზრდებოდა” – აღნიშნა ელიზაბეთ ჰატმანმა Carnegie Europe-დან. მისივე განმარტებით, კადაფის რეჟიმის წინააღმდეგ ჩატარებული სამხედრო ოპერაციისგან საფრანგეთს არ მიუღია პოლიტიკური და ეკონომიკური ღირებულებები.

შიდა პოლიტიკაში პრეზიდენტი თავისი წინამორბედის ზომიერად სოციალისტურ კურსს მიჰყვებოდა. მისი მმართველობის პერიოდში იყო საპროტესტო გამოსვლები დიდი ქალაქების გარეუბნებში – ემიგრანტები აფრიკიდან და აზიიდან გამოთქვამდნენ პროტესტს ამ ზონებისადმი ხელისუფლების უყურადღებობის გამო.

კრიზისის დასაწყისშივე აღმოჩნდა, რომ შიდა პოლიტიკაში ერთ-ერთი პირველი მსხვილი ბანკი, რომელმაც დანაკარგების შესახებ განაცხადა ფრანგული Société Générale იყო. ერთი თვის მანძილზე საფრანგეთის ეკონომიკის ამ ფინანსურმა საყრდენმა 7,2 მლრდ. დოლარის დანაკლისი განიცადა. ამ დროიდან ხელისუფლებამ დაიწყო სოციალური დახმარებების აქტიური შემცირებების პოლიტიკა. ყველაზე მნიშვნელოვანი რეფორმა გახდათ საპენსიო ასაკის 65 წლამდე გაზრდა. შემდგომი წლების განმავლობაში პრეზიდენტის პოპულარობა განაგრძობდა ვარდნას.

წინა საარჩევნო კამპანიის დასაწყისში სარკოზის პოპულარობის მაჩვენებელი 20%-ს არ აღემატებოდა. მას შემდეგ, რაც სააგენტაციო კამპანიის წარ-

მოება დაიწყო, ეს მაჩვენებელიც გაიზარდა. [Vaisse Justin, “The 2012 French Presidential Elections”, p.3-4]

ფრანგი ექსპერტების თქმით, სარკოზის ყველაზე დიდი გამარჯვება ამ წინასაარჩევნო კამპანიაში გახდა დომინიკ შტროსს-კანის დაპატიმრება. შტროსს-კანი 2011 წლის გაზაფხულზე აშშ-ში დააკავეს სასტუმროში მოახლის გაუპატიურების მცდელობისთვის. მას ბრალდებულებები მოუხსნეს და გაანთავისუფლეს, მაგრამ არჩევნებში მონაწილეობისგან თავი ძალიან შორს დაიჭირა.

ამით, ნიკოლა სარკოზს თავისი ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული პოლიტიკური კონკურენტი ასპარეზს ჩამოშორდა.

საფრანგეთის საპრეზიდენტო არჩევნებში არ ჰქონდა დიდი მნიშვნელობა თუ ვინ იქნებოდა არჩეული 6 მაისის არჩევნებში და ვინ შევიდოდა უმრავლესობით – ეროვნულ ასამბლეაში, ან “თანაცხოვრების” სიტუაციურ სახეცვლილებაში ვინ იქნებოდა ჩაბმული. ამ არჩევნების მთავარი მიზანი იყო ხალხს სწორედ განესაზღვრა თავისი არჩევანი და საფრანგეთი გამოეყვანა ევროზონის კრიზისიდან.

2007 წელს სარკოზიმ დაამარცხა მთავარი მოწინააღმდეგე სეგოლენ რუიალი (ფრანსუა ოლანდის ყოფილი მეუღლე) საერთო განახლებისა და აქტივობის ლოზუნგით. “მაშინ ჟაკ შირაკის 12 წლიანი მმართველობის შემდეგ ფრანგებს სურდათ რეფორმები, ახალგაზრდა პრეზიდენტმა შეძლო მათთვის სასურველი იმიჯის მორგება” – თვლის ჟოსტინ ბაისი ბრუკინგსის ცენტრიდან. წინა არჩევნებში სარკოზმა იმის ხარჯზეც მოიგო, რომ გადასახადების შემცირების, საბიუჯეტო სფეროში რეფორმების გატარების და მიგრაციის სამინისტროს შექმნის პირობა დადო, რითაც გადაიბირა მემარჯვენე ამომრჩეველი, რომელმაც პირველ ტურში ხმა მარი ლე პენს მისცა.

2012 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების კამპანია სარკოზიმ უფრო მეტი ხალხისათვის და უწყვეტი რეჟიმით დაიწყო. მისი ლოზუნგი იყო “ძლიერი საფრანგეთი”. სარკოზმა თავისი საარჩევნო კამპანია მარსელში გამართული მასობრივი მიტინგით დაიწყო. საკუთარი მომხრეების წინაშე სიტყვით გამოსვლი-

სას სარკოზიმც განაცხადა, რომ მისი ეკონომიკური პოლიტიკა საფრანგეთს კრიზისის საგალალო შედეგების თავიდან აცილებაში დაეხმარა. ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პოლიტიკურ მიზნად მან “ტრადიციული ინტერესების დაცვა დაასახელა”. [Vaisse Justin, “The 2012 French Presidential Elections”, p.5-6]

2012 წლის გაზაფხულზე საფრანგეთში ჩატარდა საპრეზიდენტო არჩევნები, რომელიც შედგა ორი რაუნდისაგან. პირველი რაუნდი ჩატარდა კვირას, 22 აპრილს და მეორე რაუნდი, კი – ორი კვირის შემდგომ – 6 მაისს. ამის შემდგომ გახდა ცნობილი, რომ მხოლოდ ორ კანდიდატს ჰქონდა მომდევნო რაუნდში მონაწილეობის უფლება, რომლებიც იყვნენ: მოქმედი პრეზიდენტი ნიკოლა სარკოზი და სოციალისტი ფრანსუა ოლანდი.

მე-5 რესპუბლიკის კონსტიტუციურ სისტემაში, პრეზიდენტს განსაკუთრებული ადგილი უკავია. მას არ შეუძლია კანონი ერთპიროვნულად მიიღოს თუ მას არ დაეთანხმება უმრავლესობა და პრემიერ მინისტრი. 2000 წლიდან საპრეზიდენტო მანდატი შეიცვალა 7-ის ნაცვლად 5 წლით და სინქრონიზირებული გახდა აღმასრულებელი ციკლით.

2012 წლის საფრანგეთის საპრეზიდენტო არჩევნებში ეგზიტიპოლის შედეგებით ლიდერობდა პირველი ოთხი კანდიდატი: ფრანსუა ოლანდი, ნიკოლა სარკოზი, მარი ლე პენი და ჟან-ლუკ მელენშონი, თუმც საბოლოო გამარჯვება მხოლოდ სოციალისტ ფრანსუა ოლანდს ერგო.

სოციოლოგიური კვლევების მონაცემებით, ფრანსუა ოლანდი ღირსეულ კონკურენციას უწევდა ნიკოლა სარკოზის არჩევნების მეორე ტურში. ეს პოლიტიკოსი ფრანსუა მიტერანის პოლიტიკისა და ქცევის კოპირებას ცდილობდა და საკმაოდ ხმაძალდა დაპირებებს იძლეოდა; ისეთს, როგორიცაა 2017 წლისათვის ბიუჯეტის სტაბილიზება და საპენსიო ასაკად 60 წლის დაწესება.

“1981 წელს, ფრანსუა მიტერანი არჩეულ იქნა თავისი თამამი პროგრამით, რომელსაც ეწოდებოდა “შეცვალეთ ცხოვრება” თავისი 110 პროგრესული პროგრამით, დაწყებული ბანკების ნაციონალიზაციით და 35 საათიანი სამუშაო კვირის, სასიკვდილო სასჯელის გაუქმებით. პროგრამა ძალიან გაბედული იყო ფრანგი ელექტორატის დასარწმუნებლად. ის იყენებდა სლოგანს “მშვიდი ძალა” – ეს ყოველივე მკაფიოდ შეესაბამება 2012 წლის ფრანსუა ოლანდის საარჩევნო კამპანიას, სადაც სოციალისტი კანდიდატი შედარებით უფრო შეზღუდულ სლოგანს იყენებდა “შეცვალეთ, ახლა” (უფრო ზუსტად: “ცვლილებები, ეს ახლაა!”). [ჟაკ სეგელა “ხმებზე ნადირობის ნა-

ციონალური თავისებურებანი”, გვ.60-68].

სარკოზი უკანასკნელი რამოდენიმე თვის განმავლობაში აქტიურად ცდილობდა მჭიდრო თანამშრომლობა აღარ ჰქონოდა ანგელა მერკელთან. ორი ქვეყნის ლიდერები არჩევნებამდე თითქმის ყოველკვირეულად ხვდებოდნენ ერთმანეთს იმისათვის, რომ განეხილათ ევროკავშირის მომავალი, მაგრამ ეს იმ ფრანგებს, რომლებიც თვლიდნენ, რომ საფრანგეთი ასეთი თანამშრომლობით მოგებული არ დარჩება, დიდად არ მოსწონდათ.

სარკოზი ცდილობდა ჩამოშორებოდა ევროკავშირის გაძლიერებაზე მუშაობას და უფრო მეტ აქცენტს აკეთებდა ნაციონალურ ინტერესებზე. მან დაიწყო ბრძოლა ნაციონალისტურად განწყობილი ამომრჩევლების ხმებისთვის, რათა გადაესწრო სოციალისტების წარმომადგენლისათვის.

არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ ის, რომ ოლანდს უფროდაუფრო მეტი გავლენიანი პოლიტიკოსი უჭერდა მხარს საჯაროდ. ყველასათვის მოულოდნელად მათ რიცხვს ქალბატონი ფადელა ამარიც შეუერთდა. საქალაქო პოლიტიკის ამჟამინდელი მთავრობის (სარკოზის საპრეზიდენტო მანდატის ამოწურვამდე) ყოფილი სახელმწიფო მდივნის ეს დემარში მნიშვნელოვანი დარტყმა აღმოჩნდა სარკოზისათვის.

სოციალისტური პარტიის ლიდერი ფრანსუა ოლანდი საპრეზიდენტო კანდიდატად 2011 წლის 16 ოქტომბერს დასახელდა და 23 იანვარს (2012 წლის) ოფიციალურად დაიწყო საარჩევნო კამპანია. ის საპროგრამო სიტყვით გამოვიდა მიტინგზე, რომელსაც დაახლოებით 25 ათასი ადამიანი ესწრებოდა. მან განაცხადა, რომ დღეს საფრანგეთს მართავს არა ნიკოლა სარკოზი, არამედ “ფინანსების უსახური სამყარო”. მან ასევე განაცხადა, რომ აპირებდა ხელისუფლებაში მოეყვანა მემარცხენე ძალები, რომლებიც ქვეყანაში ცვლილებებს განახორციელებდნენ. უფრო კონკრეტულად, ოლანდმა განაცხადა, რომ აპირებდა რეფორმების გატარებას განათლების, ჯანდაცვის და გადასახადების სფეროში. [Pascal Perrineau “L’élection présidentielle en France”, p. 10]

2012 წლის საფრანგეთის საპრეზიდენტო არჩევნების მთლიანმა პროცესმა სოციალისტი ფრანსუა ოლანდის უპირატესობით ჩაიარა. ოლანდი სტაბილურად ლიდერობდა წინა საარჩევნო გამოკითხვებში. პირველ ადგილზე გავიდა არჩევნების პირველ ტურში, სადაც ხმების 51, 63% მოიპოვა, ხოლო მისმა კონკურენტმა ნიკოლა სარკოზიმ 48, 37%. 1995 წის შემდეგ ფრანსუა ოლანდი საფრანგეთის პირველი სოციალისტი პრეზიდენტი გახდა. [Résul-

tats de l'élection présidentielle 2012, p.2]

საფრანგეთში არჩევნების ჩატარებაზე პასუხისმგებელი შინაგან საქმეთა სამინისტროა. ფრანგული არჩევნების მიმართ საერთაშორისო ბიუროების ნდობა იმდენად დიდია, რომ მიუხედავად დროული მოწვევისა, მათ თავიანთი დამკვირვებლები თითქმის არც გაუგზავნიან. 10 და 17 ივნისს საფრანგეთმა აირჩია პარლამენტის 577 წევრი და უმრავლესობაში აქაც ოლანდის მომხრეები აღმოჩნდნენ.

საფრანგეთის სენატის (პარლამენტის ზედა პალატა) ინფორმაციით ქვეყანას არჩევნების ორგანიზება და ჩატარება 217 მილიონი ევრო დაუჯდა.

საფრანგეთის მეხუთე რესპუბლიკის ისტორიაში ეს მეათე საპრეზიდენტო არჩევნები იყო.

ამრიგად, ელექტორატის მიერ გამარჯვებულ კანდიდატზე მთავარი შეკვეთა იყო საფრანგეთის ფინანსური პრობლემების მოგვარება, რასაც წინა საარჩევნო კამპანიაში ფრანსუა ოლანდი ჰპირდებოდა ამომრჩეველს. თუმცა თუ როგორ გაართმევს თავს ამას მომავალი გვიჩვენებს. ვინაიდან მსოფლიოში სულ უფრო იზრდება გლობალური ეკონომიკური პრობლემები, რომელსაც თავს ვერც საფრანგეთი აარიდებს. აქედან გამომდინარე, საფრანგეთის პოლიტიკურ მესვეურებს მოუწევთ უარი თქვან რიგ ნაციონალურ ინტერესებზე.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Michel Winock "L'élection présidentielle en France 1958-2007", France, 2008
2. Pascal Perrineau "L'élection présidentielle en France 1962-2012", France, 2012
3. ჟაკ სეველა "ზმებზე ნადირობის ნაციონალური თავისებურებანი", თბილისი, 2010
4. <http://www.brookings.edu/research/opinions/2012/04/04-france-elections-vaiss>
5. http://en.wikipedia.org/wiki/French_presidential_election,_2012#Campaign

6. <http://ru.euronews.com/2012/04/30/far-right-voters-still-key-to-french-presidential-poll/>
7. <http://www.economist.com/node/21557386>
8. <http://www.guardian.co.uk/world/2012/may/04/french-presidential-elections-hollande-sarkozy>
9. <http://www.brookings.edu/research/opinions/2012/05/07-hollande-france-vaiss>
10. <http://www.leparisien.fr/election-presidentielle-2012/resultats>.

Tamar Kupreishvili

The Political Analysis of the 2012 French Presidential Elections

SUMMARY

A presidential election was held in France on 22 April 2012 (or 21 April in some overseas departments and territories), with a second round run-off held on 6 May (or 5 May for those same territories) to elect the President of France (who is also ex officio one of the two joint heads of state of Andorra, a sovereign state). The incumbent Nicolas Sarkozy was running for a second successive and, under the terms of the constitution, final term in the election.

The first round ended with the selection of Nicolas Sarkozy and François Hollande as second round participants. Hollande won the runoff with a vote of 51.63% of the vote to Sarkozy's 48.37%.

Since the first round there has been a drive to woo far-right voters with Sarkozy making immigration a major issue of his campaign and Hollande focussing on the euro-zone crisis and the state of the economy. Hollande's slogan was: "Change, now" ("Le Changement, c'est maintenant").

The result of May 6 will have a profound impact on European Leaders' ability to cope with the financial crisis.